

**Neža Zajc**  
Očenaš

**Jože Štukl**  
The Škofja Loka  
Passion Play

**Matija Ogrin**  
Kapelski pasijon, vitalen  
člen slovenskega  
pasijonskega izročila

**Luka Lipič**  
Osobitost uskrasnih  
blagdani

# PASIJONSKI DONESKI

**Miha Ješe, Alojzij Pavel Florjančič,  
Andreja Ravnihar Megušar, Jože Štukl,  
Aleksander Igličar, Jernej Tavčar**  
Škofjeloški pasijon in UNESCO

**Helena in Nejc Ilc**  
Prišel sem zate – deset let  
Ribniškega pasijona

**Alojzij Pavel Florjančič**  
Pasijonski in drugi križi

**Tatjana Splichal**  
Križev pot Škofjeloškega  
pasijona

Doneski 37  
Memorabilia Locopolitana 26

Posvečeno

fotografoma Škofjeloškega pasijona  
TOMAŽU LUNDRU in  
PETRU POKORNU st.

desetletnici članstva v EUROPASSIONu

vpisu ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA  
na UNESCOv Reprezentativni seznam  
nesnovne kulturne dediščine človeštva

KULTURNO-ZGODOVINSKO DRUŠTVO  
LONKA STARA LOKA



MUZEJSKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA

## Loški razgledi

Doneski 37

## Lonka

Memorabilia Locopolitana 26

### PASIJONSKI DONESKI 2017/12

Uredniški odbor: Alojzij Pavel Florjančič (glavni urednik), Blaž Karlin, mag. Hiacinta Klemenčič, mag. Andreja Ravnihar Megušar, dr. Matija Ogrin, mag. Jože Štukl

Fotografije: avtorji navedeni pri fotografijah: Tatjana Splichal, Peter Pokorn st., Tomaž Lunder in 28 drugih avtorjev

Recenzenta: dr. Metod Benedik, Inštitut za zgodovino Cerkve Teološke fakultete v Ljubljani; dr. Neža Zajc, ZRC SAZU

Oblikovanje: Alojzij Pavel Florjančič

Oblikovanje naslovnice: Studio Miklavc, zanj Barbara Šušteršič

Slika na naslovnici: Zvone Pelko, Loški pasijonski križ

Priprava za tisk: Jože Šenk, Salve d.o.o. Ljubljana

Naklada: 300 izvodov

Izdala: Muzejsko društvo Škofja Loka, zanj predsednik, mag. Aleksander Igličar ([www.mdloka.si](http://www.mdloka.si)); Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka, zanj predsednik, Klemen Karlin ([www.staraloka.si](http://www.staraloka.si)).

Založila: Občina Škofja Loka, zanj župan, mag. Miha Ješe.

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji.

ISSN 2232-2965



OBČINA ŠKOFJA LOKA

# PASIJONSKI DONESKI

## 2017 | 12



Muzejsko društvo Škofja Loka  
&  
Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka

Škofja Loka, Stara Loka 2017



Glavna razpravna dvorana centra Združenih narodov, Adis Abeba, Etiopija. Foto: Jože Štukl

Jože Štukl

## ŠKOFJELOŠKI PASIJON OD SLOVENSKEGA REGISTRA DO UNESCA

Škofjeloški pasijon je spokorna procesija Velikega petka, ki se je prirejala v Škofji Loki. Besedilo te spokorne procesije je v Loškem kapucinskem samostanu napisal pater Romuald (Lovrenc) Marušič (1676–1748), ko je v letih 1715–1727 deloval v Škofji Loki kot pridigar in magister processionis – voditelj procesije. Škofjeloški pasijon velja za najstarejše ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku in je kot izjemna nesnovna dediščina ne le lokalnega, ampak tudi državnega in od konca leta 2016 celo svetovnega pomena.

### SKRB ZA ZAŠČITO NESNOVNE DEDIŠČINE ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA NA LOKALNI IN NACIONALNI RAVNI

Z namenom zaščite in ohranjanja nesnovne dediščine Škofjeloškega pasijona so bili že v preteklem obdobju narejeni nekateri pomembni koraki. Tako je Občinski svet Občine Škofja Loka 15. novembra 2007 sprejel *Odlok o gledaliških uprizoritvah Škofjeloškega pasijona*, s katerim je bilo zagotovljeno njegovo uprizarjanje v procesijski obliki v postno velikonočnem času v izvirnem okolju znotraj starega srednjeveškega mestnega jedra Škofje Loke, ki je bilo leta 1988 razglašeno za kulturni spomenik. Leta 2003 je bila sprejeta UNESCOva Konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine, ki je povzročila velike premike pri varovanju nesnovne kulturne dediščine tako na mednarodni kot tudi na nacionalni ravni. Slovenija je Konvencijo ratificirala leta 2008 in nesovno kulturno dediščino, poimenovano živa kulturna dediščina,<sup>1</sup> vključila v novi Zakon o varstvu kulturne dediščine (2008), ki je pred tem vključeval le nepremično in premično kulturno dediščino. V skladu z določili UNESCOve Konvencije in Zakona o varstvu kulturne dediščine je bil tudi v Sloveniji vzpostavljen *Register žive kulturne dediščine*, Škofjeloški pasijon pa je bil še istega leta vanj vpisan kot prva dediščinska enota. Naslednji korak pri varovanju nesnovne dediščine Škofjeloškega pasijona je bil storjen štiri leta kasneje, ko je Vlada Republike Slovenije na seji 19. julija 2012 sprejela *Odlok o razglasitvi*

<sup>1</sup> Unescova konvencija uporablja poimenovanje »nesovna kulturna dediščina«, medtem ko je bil pri nas v skladu z novim Zakonom o varstvu kulturne dediščine iz leta 2008 uporabljan termin »živa kulturna dediščina«. Poimenovanje se je iz »živa« spremenilo v »nesovna« v skladu s 1. členom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine – ZVKD-1D z dne 6. maja 2016.

*Škofjeloškega pasijona za živo mojstrovino državnega pomena.* S tem je enota dediščine dobila najvišjo možno zaščito na ravni države – status kulturnega spomenika državnega pomena. Tako so bili sprejeti vsi možni ukrepi s področja ohranjanja nesnovne kulturne dediščine, predvideni v skladu s slovensko zakonodajo. S tem je država enoti dediščine potrdila izjemen strokovni in širše družbeni pomen in sprejela varstvene ukrepe, ki Škofjeloškemu pasijonu zagotavljajo njegovo ohranjanje, javno dostopnost ter prenašanje iz roda v rod. Vse navedene aktivnosti so pripomogle k še večji prepoznavnosti Škofjeloškega pasijona v lokalnem in nacionalnem okolju.

### PRVI KORAKI DO UNESCA

Ko je bilo vse to doseženo, je na pobudo loškega župana Miha Ješeta sledil naslednji logični korak, in sicer začetek aktivnosti za vpis Škofjeloškega pasijona na Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine pri UNESCO. V zvezi s temi aktivnostmi je bil 6. novembra 2012 na Občini Škofja Loka sklican prvi informativni sestanek za začetek priprave nominacije za uvrstitev Škofjeloškega pasijona na Reprezentativni seznam. Na sestanku so bili poleg župana Občine Škofja Loka Miha Ješeta prisotni še Špela Spanžel kot predstavnica Ministrstva za kulturo Republike Slovenije, Metod Benedik, kapucin, Aleksander Igličar, predsednik Muzejskega društva Škofja Loka, Andreja Megušar iz Občine Škofja Loka, Alojzij Pavel Florjančič, urednik Pasijonskih doneskov in Jože Štukl, predstavnik Loškega muzeja Škofja Loka.

Župan Miha Ješe je v uvodnem nagovoru pozdravil vse prisotne in se hkrati zahvalil za udeležbo in pripravljenost na sodelovanje pri zahtevnem projektu. Nato nam je Špela Spanžel z Ministrstva za kulturo Republike Slovenije predstavila celoten postopek in vse zahteve na poti do priprave končne nominacije. Ob tem je poudarila, da sta prvi oviri že bili uspešno premagani, saj je Škofjeloški pasijon uspešno vpisan v register žive kulturne dediščine in razglašen za živo mojstrovino državnega pomena. Tako nas čaka še zadnji zahteven korak za prepoznavo na mednarodni ravni - priprava nominacije. Najprej nas je seznanila z osnovnim nominacijskim obrazcem ICH-02, ki je dostopen na spletni stran UNESCO v angleškem (<http://www.unesco.org/culture/ich/en/forms>) ali francoskem jeziku in ga je potrebno natančno in skrbno izpolniti, pri tem pa upoštevati točno določeno število besed v posamezni rubriki, ki jih uporabimo pri pojasnjevanju v odgovoru. Še pomembnejša so vsebinska izhodišča, zlasti upoštevanje poudarkov Konvencije. Vseh določil in priporočil UNESCO se je potrebno strogo držati, saj v nasprotnem primeru ocenjevalna skupina vlogo zavrne zgolj zaradi enega nezadostno, nepopolno, oziroma nepravilno formuliranega odgovora. Besedilo nominacije sme vsebovati zgolj tekstualne odgovore, brez dodanih ilustracij ali fotografij.

Nominacijskemu obrazcu je potrebno na ustreznem nosilcu priložiti 10 novjših fotografij v digitalni obliki, ustrezni resoluciji in enem od predpisanih formatov. Seznam vseh priloženih fotografij mora biti naveden na obrazcu ICH-07-photo, pri čemer morajo biti fotografije proste vseh avtorskih pravic. Poleg fotografij je potrebno nominaciji priložiti tudi video posnetek v dolžini od 5 do 10 minut, ki je lahko posnet v angleščini, francoščini ali v maternem jeziku in podnaslovljen angleško ali francosko. Pri pripravi videa je priporočljivo pred tretjeosebim pripovedovanjem dati prednost skupnostim, skupinam ali posameznikom nosilcem dediščine, ki jo edini lahko prikažejo v vsej pristnosti. Prav tako je potrebno tudi video oddati v ustrezni kakovosti in v enem izmed predpisanih formatov. Za popis video priloge je potrebno uporabiti poseben obrazec in sicer ICH-07-video, ki mora biti tako kot fotografski material prost vseh avtorskih pravic. Ob vsem tem je potrebno priložiti čim več podpisanih in žigosanih izjav o podpori nominaciji s strani posameznikov, skupin, skupnosti, društev, kulturnih ustanov, skratka vseh vpletenih v ohranjanje pasijonske dediščine, ki naj bodo čimbolj raznolike. Vse te izjave morajo biti pripravljene v izvirnem jeziku in prevedene v angleščino ali francoščino zaradi lažje razumljivosti v mednarodnem prostoru. Končna oblika besedila nominacije na predpisanem obrazcu mora biti oddana na Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije do konca januarja. V februarju bodo potekala še zadnja usklajevanja, dopolnitve in popravki. Marca pa mora biti izvedena še formalna potrditev na vladi. Nominacijo skupaj z vsemi prilogami bo potrebno do 31. marca 2013 dostaviti na sedež UNESCO v Parizu. Poudarila je tudi, da bo potrebno oblikovati delovno skupino, katere člani zastopajo posamezne strokovne institucije in so koordinatorji za posamezno področje.

### PRIPRAVA NOMINACIJSKEGA OBRAZCA

Delovna skupina za pripravo nominacije Škofjeloškega pasijona za vpis na Reprezentativni seznam nesnovne dediščine pri UNESCO je bila s strani župana Miha Ješeta uradno imenovana 12. decembra 2012, sestavljalo pa jo je že občutno manj članov kot se jih je udeležilo prvega sestanka. Tako so ostali Tine Radinja, podžupan Občine Škofja Loka, Metod Benedik, kapucin, Alojzij Pavel Florjančič, urednik Pasijonskih doneskov, Jože Štukl, Loški muzej Škofja Loka, Andreja Megušar, Občina Škofja Loka, Marta Gartner, knjižničarka Kapucinske knjižnice, Špela Spanžel, Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Adela Pukl iz Slovenskega etnografskega muzeja. Člani delovne skupine smo si medsebojno razdelili posamezna delovna področja in se odločili, da bomo nominacijski obrazec izpolnjevali v slovenskem jeziku in ga na koncu prevedli v angleščino. Sprejet je bil tudi terminski plan za pripravo nominacije po posameznih segmentih. Andreja Megušar je kot predstavnica Občine Škofja Loka prevzela tehnično koordinacijo

priprave nominacije. Vse je kazalo, da bo delo potekalo hitro, usklajeno in v timskem duhu. Toda v naslednjih tednih so člani delovne skupine postajali vedno manj odzivni. Ker pa čas ni bil naš zaveznik in se je s pripravo nominacije vedno bolj mudilo, so me župan Miha Ješe, Špela Spanžel in Andreja Megušar pozvali, če bi bil pripravljen prevzeti strokovno koordinacijo delovne skupine oziroma kar avtorstvo nominacije v celoti, pri čemer bi na koncu preostali člani delovne skupine le še pregledali pripravljeno gradivo in »dodali ali odvzeli kakšno vejico,« kot se je slikovito izrazil Alojzij Pavel Florjančič. Po tehtnem premisleku sem sklenil, da bom vseeno sprejel odgovorno in zahtevno nalogo priprave celotnega besedila nominacijskega obrazca. Tako sem se intenzivno lotil pregledovanja sorodnih že sprejetih nominacij, dostopnih na UNESCOvi spletni strani in študiranja vseh mogočih knjižnih objav, kjer je bilo mogoče dobiti uporabne informacije na temo Škofjeloškega pasijona. Ob pomoči pridobljenega znanja sem oblikoval končno besedilo. V sodelovanju s preostalimi člani delovne skupine: županom Miho Ješetom, Andrejo Megušar, Adelo Pukl in predvsem Špelo Spanžel, smo pripravljene tekste v slovenskem jeziku na nekaterih mestih še izboljšali in jim dodali določene vsebinske poudarke. Pripravo besedila nominacije v slovenščini smo zaključili do 25. februarja 2013, ko smo ga oddali v prevajanje v angleški jezik. To delo je hitro in profesionalno opravila gospa Nika Marenk. Prevedeno besedilo je bilo sedaj potrebno na nekaterih mestih skrajšati, drugod pa mu še kaj dodati, da je ustrezalo predpisanim zahtevam o številu besed pri posameznem geslu, predvsem pa ga izpiliti, poenotiti in uporabiti najprimernejše izrazoslovje v skladu z zahtevami in pričakovanji UNESCO. Za dokončanje naloge so bili tako potrebni še nekateri delovni sestanki, ki sem se jih udeležil na Ministrstvu za kulturo. Svoje so h končni redakciji s pregledom in konstruktivnimi pripombami prispevali še nekateri uslužbenci Ministrstva za kulturo Republike Slovenije: Ksenija Kovačec Naglič, Ciril Baškovič, Gojko Zupan in Silvester Gabršček. Andreja Megušar je v tem času zbrala izjave o podpori nominaciji s strani posameznikov, skupin, skupnosti, društev, kulturnih ustanov, skratka vseh vpletenih v ohranjanje pasijonske dediščine, ki so segale od uradnih pisem institucij, na roko napisanih prispevkov aktivnih udeležencev pasijona, do otroških risbic. Skupaj sva pripravila scenarij za predstavitveni film in naredila izbor fotografskega materiala. Tako sva v dogovorjenem roku, 18. marca 2013, dostavila vse zbrano gradivo na Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, kjer so poskrbeli za nadaljnje korake. Nominacija za vpis Škofjeloškega pasijona na Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine je bila tako skupaj z vsemi prilogami in s podpisom veleposlanice v Parizu gospe Veronike Stabej uspešno oddana na sekretariatu za nesnovno dediščino UNESCO v Parizu, dne 28. marca 2013. Sedaj nam je preostalo le še čakanje do novembra 2014, do zasedanja Medvladnega odbora, ki je odločal o vpisu.

## ODLOČITEV OCENJEVALNE SKUPINE MEDVLADNEGA ODBORA

Konec oktobra 2014, štiri tedne pred zasedanjem 9. Medvladnega odbora za ohranjanje nesnovne kulturne dediščine pri UNESCO, so bili objavljeni rezultati ocenjevanja nominacij ocenjevalne skupine in na podlagi teh priporočil predlagane odločitve Medvladnega odbora. Ker je bilo ocenjevalno telo mnenja, da vloga za vpis Škofjeloškega pasijona na Reprezentativni seznam ne izpolnjuje vseh kriterijev, sta se Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Občina Škofja Loka odločila, da se predlog nominacije za Škofjeloški pasijon umakne še pred zasedanjem Medvladnega odbora, ki je potekalo v Parizu od 25. do 28. novembra 2014. V tem primeru je bila namreč dopuščena možnost, da lahko države, ki so to storile, svoj ustrezno dopolnjen in utemeljen predlog vložijo takoj v naslednjem ciklusu do konca marca 2015, v nasprotnem primeru, če bi Medvladni odbor potrdil predlog ocenjevalne skupine, da se Škofjeloški pasijon ne vpiše, pa ponovna vložitev nominacije ne bi bila več mogoča. Poročilo ocenjevalne skupine o oceni nominacije Škofjeloškega pasijona s konca oktobra 2014 je dostopno na spletni strani UNESCO (<http://www.unesco.org/culture/ich/en/10-representative-list-00748>), spodaj pa ga objavljamo v celoti:

### DRAFT DECISION 9.COM 10.41

*The Committee*

1. *Takes note that Slovenia has nominated **Škofja Loka Passion play** (No. 01014) for inscription on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity:*

*The Škofja Loka Passion play combines an early Mediterranean penitential procession with the Passion drama of Central Europe. Performed once every six years, the play depicts the suffering and death of Jesus Christ in twenty scenes, turning the entire town into a stage. The play is performed during Lent and Easter along the streets of Škofja Loka on foot, horses, carts and portable stages and at fixed locations, with different groups of actors performing each scene. The play draws on the knowledge and skills of groups of brotherhoods and guilds, all of which contribute to the colourful event. The Passion play inspires and unites the local municipal and rural population. The Municipality of Škofja Loka, the bearer of the play, ensures the continuity of its staging and the active participation of communities, individuals, and formal and informal groups. Workshops are organized at the Centre of Arts and Crafts to ensure that the traditional knowledge, crafts and skills are transmitted among masters, apprentices and volunteers. At the time of performances, visitors flood the town, drawn by the religious message of the play as well as the hospitality of the residents.*

2. *Decides that, from the information included in the file, the nomination satis-*



*fies the following criteria for inscription on the Representative List:*

- R.1: *The Škofja Loka Passion is a dramatic performance with a spiritual and religious dimension that aims at strengthening integration between social classes and groups and has become emblematic of its community;*
- R.4: *Community members have participated in the preparation of the nomination and their free, prior and informed consent was demonstrated;*
- R.5: *The element was included in the National Register of Living Cultural Heritage of Slovenia maintained by the Ministry of Culture in 2008; the Register is publicly accessible on the Ministry's website.*
3. *Further decides that, from the information included in the file, the nomination does not satisfy the following criteria for inscription on the Representative List:*
- R.2: *The nomination does not describe how inscription of the element on the Representative List would ensure visibility of the intangible cultural heritage more generally or raise awareness of its significance;*
- R.3: *While some past promotional activities carried out by local authorities and the State are described, the interruption of the performance from 1939 to 1999 is not adequately addressed; the file does not describe safeguarding measures to ensure the viability of the element as understood by the Convention and instead takes a conservationist approach, neglecting to describe measures to address possible negative effects of increased tourism;*
4. *Decides not to inscribe **Škofja Loka Passion play** on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity;*
5. *Recalls the importance of using vocabulary appropriate to the spirit of the Convention and avoiding expressions such as 'authenticity', 'magnificence', 'masterpieces' and 'uniqueness'.*

Ocenjevalna skupina je nominacijo ocenjevala v petih vsebinskih kriterijih R1–R5. Pri kriterijih R1, R4 in R5 ni imela zadržkov, medtem ko so se zadržki pojavili pri kriteriju R2, pri katerem v nominaciji ni bilo v zadostni meri pojasnjevanje: »kako bi vpis na Reprezentativni seznam prispeval k splošni prepoznavnosti nesnovne kulturne dediščine Škofjeloškega pasijona oziroma k večji ozaveščenosti o njenem pomenu.« Ustavili so se še pri kriteriju R3, kjer so pričakovali natančnejše pojasnilo: »zakaj med leti 1939 in 1999 ni bilo uprizoritev Škofjeloškega pasijona« ter da v predlogu nominacije »niso predstavljeni varovalni ukrepi za zagotavljanje dolgoročne obstoja Škofjeloškega pasijona in možnih negativnih vplivov naraščajočega turizma, ki bi jih lahko prinesel vpis elementa na Reprezentativni seznam.«

Ob tem jih je zmotila tudi uporaba nekaterih izrazov kot so: *avtentičnost, veličastnost, mojstrovina, unikatnost*, ki niso v popolni sinergiji z UNESCOvo Konvencijo.

Iz vseh navedenih razlogov se je ocenjevalna skupina odločila, da se Škofjeloški pasijon ne vpiše na UNESCOv Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

Čeprav se z mnenjem ocenjevalne skupine nismo v celoti strinjali in smo pričakovali drugačen izid ocenjevanja, smo tudi zaradi pomanjkanja izkušenj z nominacijami, odsotnosti boljših stikov z državami članicami medvladnega odbora, predvsem pa iz spoštovanja do strokovne ocene odbora, nominacijo umaknili pred zasedanjem v upanju, da bomo z dodatnimi pojasnili uspešno utemeljili vpis v prihodnjem ocenjevalnem obdobju.

#### PRIPRAVA IN VLOŽITEV PONOVNE KANDIDATURE

Decembra 2014 so stekli pogovori med Ministrstvom za kulturo, Slovenskim Etnografskim muzejem kot nacionalnim Koordinatorjem varstva nesnovne kulturne dediščine in Občino Škofja Loka o začetku aktivnosti za pripravo in vložitev ponovne kandidature Škofjeloškega pasijona za vpis na Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva pri UNESCO. Tako je 14. januarja 2015 župan Občine Škofja Loka Miha Ješe sklical prvi sestanek za oblikovanje delovne skupine, ki bo do 31. marca 2015 pripravila dopolnitev predloga za vložitev ponovne kandidature za vpis Škofjeloškega pasijona na Reprezentativni seznam. K sodelovanju smo bili kot člani ožje delovne skupine povabljeni: Silvester Gabršček z Ministrstva za kulturo, Nena Židov in Anja Jerin iz Slovenskega etnografskega muzeja, Aleksander Igličar, predsednik Muzejskega društva Škofja Loka, Alojzij Pavel Florjančič, urednik Pasijonskih doneskov, Metod Benedik, kapucin, Jernej Tavčar z Občine Škofja Loka in Jože Štukl iz Loškega muzeja Škofja Loka. Na sestanku sem bil s strani župana Miha Ješeta imenovan za strokovnega koordinatorja delovne skupine in hkrati zadolžen za pripravo in dokončno oblikovanje nominacije. Jernej Tavčar je prevzel nalogo tehničnega koordinatorja, ki bo poskrbel za organiziranje sestankov, spremembe in dopolnitev predstavitvenega filma, izbiro foto materiala in ostale dokumentacije ter izjav o podpori nominaciji s strani posameznikov, skupin, skupnosti, društev, kulturnih ustanov, skratka vseh vpletenih v ohranjanje pasijonske dediščine. Dogovorili smo se tudi, da bo vsak od članov delovne skupine pripravil dopolnitve besedila nominacije do naslednjega skupnega sestanka 30. januarja 2015. Ker pa časa za dopolnitev vloge ni bilo veliko in glede na pretekle izkušnje o počasni odzivnosti članstva delovne skupine, sem se odločil, da sam pripravim predlog nove prijave, ki jo bomo potem posredovali vsem članom delovne skupine v pregled in dopolnitev. Pri tem mi je priskočil na

pomoč Aleksander Igličar, ki se je skupaj z Anjo Jerin in Neno Židov iz Etnografskega muzeja v Ljubljani udeležil zasedanja Medvladnega odbora v Parizu med 25. in 28. novembrom 2014 in je lahko iz prve roke postregel z nekaterimi uporabnimi informacijami in zahtevami UNESCO pri dopolnitvi naše nominacije. Takoj, ko sva se lotila dela, je postalo jasno, da se ne bo mogoče zadovoljiti samo z dopolnitvami besedila, ampak bo potrebno precej gesel temeljito preoblikovati in uskladiti z novimi zahtevami in pričakovanji UNESCO, nekatere pa celo napisati povsem na novo, če želimo biti v naslednjem ocenjevalnem ciklusu uspešni. Začrtala sva nekatere glavne smernice, potem pa sem se v naslednjih tednih lotil ustreznega dopolnjevanja in ponovnega pisanja gesel nominacijskega obrazca. Delo mi je šlo precej lažje od rok kot pred dvema letoma, saj sem v tem času poleg obilice dodatnega strokovnega znanja pridobil tudi precej izkušenj z izpolnjevanjem nominacijskih obrazcev in se dodobra spoznal z željami in pričakovanji UNESCO. Ob tem se je potrebno zavedati dejstva, da je Škofjeloški pasijon predstavljal prvo nominacijo Republike Slovenije na Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine. Zato nihče od vpletenih v projekt v začetku ni imel potrebnih izkušenj s tega področja. Vse kar smo imeli na voljo so bile že sprejete nominacije dostopne na UNESCOvi spletni strani, navodila za izpolnjevanje in možnost učenja na lastnih napakah. Nominacijo sem dopolnil tudi v skladu s pripombami in z dopolnili, ki so jih prispevali posamezni člani delovne skupine, s katerimi smo se dobili na dveh delovnih sestankih v sejni sobi Občine Škofje Loka 30. januarja in 20. februarja 2015 in na številnih srečanjih v Slovenskem etnografskem muzeju in Ministrstvu za kulturo. Zadnje popravke in dopolnitve smo naredili z Anjo Jerin, Neno Židov in Silvestrom Gabrščkom na sestanku v Slovenskem Etnografskem muzeju, dne 26. februarja, kjer smo natančno pregledali ustreznost uporabljene terminologije, dodali nekatere vsebinske poudarke in skušali upoštevati UNESCOve vrednote, ki naj bi se odražale v nominaciji (vloga lokalne skupnosti pri pripravi nominacije in oblikovanju ukrepov varovanja, poudarek na vlogi žensk, otrok in mladine pri izvedbi pasijona, pomen prenašanja pasijonske dediščine iz roda v rod, medsebojno spoštovanje in dialog z drugimi skupnostmi, ki prav tako uprizarjajo pasijon, kot tudi do skupnosti z drugačnimi verskimi nazori; primeren in spoštljiv odnos do živali, trajnostni razvoj, ipd.). Dopolnjeno nominacijo smo tako 27. februarja poslali gospe Niki Marenk v prevajanje v angleški jezik, nato pa je Jernej Tavčar poskrbel, da smo jo v predpisanem roku z vsemi prilogami oddali na Ministrstvu za kulturo. Nena Židov in Anja Jerin sta si pred oddajo ogledali še predstavitveni film in ugotovili, da so v njem prizori, ki niso v sinergiji z UNESCOvimi priporočili, po katerih film ne sme vsebovati nasilja, zato so dan pred oddajo nominacije z Jernejem Tavčarjem in montažerjem filma Marjanom Cerarjem posnetek še nekoliko premontirali. Nato je sledila le še dostava gradiva

na sekretariat za nesnovno dediščino UNESCO v Pariz, za kar so v predpisanem roku do konca marca 2015 poskrbeli sodelavci Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

### MEDNARODNA PROMOCIJA ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA

V vmesnem času, ko smo čakali na odločitev glede nominacije Škofjeloškega pasijona, sem aktivno skrbel za njegovo mednarodno promocijo. Prvega junija 2015 me je župan Miha Ješe imenoval za Uradnega predstavnika Občine Škofja Loka v združenju Europassion.

Tako sem se od 5. do 7. septembra 2015 udeležil uradnega obiska v Tegelenu na Nizozemskem z ogledom njihove pasijonske igre. Obisk sem v največji možni meri izkoristil za promocijo Škofjeloškega pasijona in Škofje Loke tudi z razdeljevanjem propagandnega gradiva.

Od 31. marca do 4. aprila 2016 sem se udeležil 32. letnega kongresa Europassiona v Cieszynu na Poljskem, kjer sem zbranim delegatom in ostalim udeležencem zasedanja iz vse Evrope predstavil Loški pasijon v obliki kratkega predavanja in sedemminutnega filma. Ob tem sem predstavil tudi Pasijonske doneske, za katere se bomo v prihodnje trudili, da postanejo mednarodna publikacija, v kateri bodo lahko objavljali svoje prispevke pasijonska mesta in kraji iz vseh držav članic združenja Europassion.

Najpomembnejša pa je bila udeležba na mednarodni konferenci v Krakovu na Poljskem, ki je potekala v prostorih Zgodovinskega muzeja od 30. maja do 3. junija 2016. Na konferenci, katere osrednja tema je bilo varovanje in ohranjanje nesnovne kulturne dediščine v mestih, smo se zbrali strokovnjaki s področja muzejske stroke iz vse Evrope. Zbranemu avditoriju sem predstavil Škofjeloški pasijon v obliki strokovnega predavanja in naše skupne napore, ki so bili v zadnjih letih vloženi v pripravo nominacije za vpis Škofjeloškega pasijona na Reprezentativni seznam. Za zbornik konference sem napisal obsežen strokovni prispevek o Škofjeloškem pasijonu, ki je v PDF različici dostopen na spletu in sicer v poljskem (<http://www.mhk.pl/niematerialne-dziedzictwo-miasta>) in angleškem jeziku (<http://www.mhk.pl/intangible-heritage-of-the-city>).

### ODLOČITEV OCENJEVALNE SKUPINE MEDVLADNEGA ODBORA

Konec oktobra 2016 smo bili pred zasedanjem 11. Medvladnega odbora za ohranjanje nesnovne kulturne dediščine pri UNESCO znova seznanjeni s priporočilom ocenjevalne skupine, ki je bila mnenja, da Škofjeloški pasijon izpolnjuje vse vsebinske kriterije R1-R4 za vpis na Reprezentativni seznam. Edini zadržek, ki ga je navedla, je bil pri formalnem kriteriju R5, da iz vloge ni razvidno, da se Slovenski register nesnovne dediščine redno posodablja. Zato je ocenjevalna sku-



pina v predlogu odločitve Medvladnemu odboru predlagala, da se vloga dopolni in ponovno vloži v naslednjem ocenjevalnem obdobju (<http://www.unesco.org/culture/ich/en/decisions/11.COM/10.B.29>).

Ker smo bili mnenja, da zadržek nima realne osnove in da je k takšnemu zaključku pripomogla tudi tehnična težava (nedelujoča povezava v nominaciji, ki se je v vmesnem času od oddaje spremenila), smo se odločili za aktivno vlogo pri pojasnjevanju zapleta članicam Medvladnega odbora pred zasedanjem in tekom zasedanja v Etiopiji. Pod vodstvom Ministrstva za kulturo, v sodelovanju s Slovenskim etnografskim muzejem in predvsem dragocenim posredovanjem veleposlanstva v Parizu, so bila v naslednjih dneh pripravljena ustrezna vsebinska pojasnila in posredovana na UNESCO po ministrskih in diplomatskih poteh. Z avstrijskimi predstavniki je bil usklajen amandma, pripravljeno je bilo tudi besedilo pojasnila za predstavnike na zasedanju v Etiopiji. Navedene aktivnosti, v katerih so sodelovali mnogi sodelavci po strokovni in formalni plati, je koordinirala Špela Spanžel na Ministrstvu za kulturo.

#### KONČNA ODLOČITEV IN VPIS NA REPREZENTATIVNI SEZNAM

Zadnje dejanje naših prizadevanj je pomenila udeležba na 11. zasedanju UNESCOvega Medvladnega odbora za ohranjanje nesnovne kulturne dediščine, ki je potekalo v Adis Abebi v Etiopiji od 28. novembra do 2. decembra 2016. Zasedanja se je udeležila 4 članska slovenska delegacija (Jože Štukl iz Loškega muzeja, Jernej Tavčar iz Občine Škofja Loka, Aleksander Igličar, predsednik Muzejskega društva Škofja Loka) na čelu z gospo Magdaleno Tovornik. S skupnimi močmi smo ob spretni diplomaciji gospe Tovornikove pojasnili zadržke pri spornem kriteriju R5 in v četrtek 1. decembra 2016 ob 18.45 uri po lokalnem času dosegli zgodovinski uspeh za Republiko Slovenijo in Škofjo Loko, saj smo uspeli vpisati Škofjeloški pasijon na Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine pri UNESCO. Celotna uspešna nominacija je dostopna na spletnem naslovu (<http://www.unesco.org/culture/ich/en/RL/skofja-loka-passion-play-01203>), objavljamo pa jo tudi v prilogi.

*Jože Štukl*

*mag. arheologije, muzejski svetovalec*

*Uradni predstavnik Občine Škofja Loka v združenju Europassion*

*Loški muzej Škofja Loka*

*Grajska pot 13, 4220 Škofja Loka*

*Tel.: 04-51-70-407*

*e-mail: joze.stukl@loski-muzej.si*

*www.loski-muzej.si*



Aleksander Igličar, Jože Štukl in Jernej Tavčar v družbi nekaterih delegatov 11. zasedanja UNESCOvega Medvladnega odbora za ohranjanje nesnovne kulturne dediščine, Adis Abeba, Etiopija. Foto arhiv: Jože Štukl



Pred cerkvijo sv. Jurija, Lalibela, Etiopija. Cerkev je izklesana v kamnino v enem kosu. Foto arhiv: Jože Štukl